

סימן לה

תקציר הלכות תענית תשעה באב במוצאי שבת

עש"ק חזון תשס"ח

סעודה שלישית (ושטיפת הפה), עד השקיעה [עד השעה 19:26 בשנה ז]. ה. לאחר השקיעה אסור לאכול, לשתות, לרחוץ ולעשות את שאר הדברים שאסור לעשותם בתשעה באב. כמו כן מהשקיעה עד צאת השבת, [עד השעה 20:08 בשנה ז], אסור להחליף בגדי שבת בבגדי חול, אסור לחלוץ נעליים ואסור לשבת על הרצפה.

ו. תפילת ערבית במוצ"ש תתקיים כעשר דקות לאחר צאת השבת. מיד בצאת השבת אומרים "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ומחליפים בגדים לבגדי חול, וחולצים נעליים, ולוקחים קינות לבית הכנסת, ובתפילה אומרים "אתה חוננתנו".

אישה שאינה הולכת לבית הכנסת – יברך בעלה על הנר "בורא מאורי האש" קודם לכתו לבית הכנסת (וייזהר לומר לפני כן "ברוך המבדיל בין קודש לחול").

ז. הבדלה במוצ"ש: אין הבדלה במוצאי שבת. בבית הכנסת לפני קריאת מגילת "איכה", מברכים "בורא מאורי האש". מי שאשתו לא נוכחת בבית הכנסת בשעת ברכת "מאורי האש", ולא בדרך בכיתו, כנ"ל בסעיף ו', יכוון שלא לצאת ידי חובת הברכה בביה"כ, וכשיחזור לביתו יברך "מאורי האש" על הנר ויוציא ידי חובה גם את אשתו.

א. למרות שאין אבלות בפרהסייה בשבת, כתב הרמ"א שיש לנהוג אבלות בצנעה בשבת שחל תשעה באב להיות בתוכה, ולכן אסר תשמיש המיטה בשבת זו, וכן אסר ללמוד תורה מחצות היום, כגון פרקי אבות, ורק בעניינים המותרים ללימוד בת"ב התיר (או"ח סי' תקנ"ד סי"ט, וסי' תקנ"ג ס"ד). ויש אומרים שכשתשעה באב חל בשבת אסור ללמוד כל השבת (באר היטב שם ס"ק ה'). אך בני ספרד הנוהגים כשו"ע אינם נוהגים בשבת זו כלל דיני אבלות, אפילו לא בדברים שבצנעה (שו"ע או"ח סי' תקנ"ד סי"ט).

אישה שחל ליל טבילתה בליל שבת זו – אף אם היא מעדות אשכנז – תטבול כדי לקיים מצוות עונה בזמנה (עפ"י מ"ב סי' תקנ"ד ס"ק מ').

ב. בתפילת מנחה אין אומרים "צדקתך". ג. למרות שבסעודה מפסקת בכל שנה יש כמה הגבלות, השבת (אפילו כשחלה בת"ב ממש) אוכלים בסעודה שלישית כרגיל ומותר לאכול בשר ושאר מאכלים וכן לשתות יין ושאר משקאות, אפילו כסעודת שלמה בשעתו, ושרים זמירות של סעודה שלישית, וכמו כן מזמנים בסוף הסעודה אם יש שלושה אנשים, אך מחמירים לא לשבת במסיבת חברים. ד. יש לסיים את האכילה והשתיה של

יב. קטן שאוכל – אינו צריך להבדיל.
יג. במוצאי תשעה באב שחל ביום א' נוהגים האשכנזים שאין אוכלים בשר ואין שותים יין וכן שאר דברים הנוהגים בימי בין המצרים (כיבוס, תספורת וכו'), עד למחרת בחצות היום. הספרדים נמנעים מאכילת בשר ושתיית יין למשך כל יום י' באב, אך להסתפר, להתגלח ולכבס, מותר מייד במוצאי תשעה באב.
יד. שמיעת מוזיקה: האשכנזים נמנעים עד למחרת בחצות היום והספרדים נמנעים משך כל יום המחרת, אך בסעודות מצווה מותר לשיר ולנגן.
כשת"ב חל בשבת ונדחה ליום א' – במוצאי יום א' מותר הכול. ובני אשכנז נוהגים שלא לאכול בשר ולא לשתות יין בלילה בלבד, אך ביום הכול מותר.
ויה"ר שיהפוך ה' לנו הימים האלו לששון ולשמחה ולימים טובים בבניין בית מקדשנו וביאת משיח צדקנו. אכ"ר.

ח. ביום ראשון בלילה, מוצאי תשעה באב, עושים הבדלה בבית על הכוס בלבד, בלא בשמים ובלא נר (ולדעת האשכנזים אם יש ילד כבן 5-6 נותנים לו לשתות את היין)^א.
ט. הבדלה לאוכלים בתשעה באב: אישה או איש שהותר להם לאכול או לשתות בתשעה באב, צריכים לעשות הבדלה לפני אכילתם או שתייתם (שערי תשובה או"ח סי' תקנ"ו ס"ק א' הביא את הברכי יוסף בשם כנסת הגדולה ח"ב), ויבדילו על בירה או על מיץ ענבים^ב. אם מבדילים בלילה, יברך ג"כ על הנר ואם מבדיל ביום, יברך רק על הכוס. אישה הצריכה לאכול ולשתות – טוב שבעלה יעשה הבדלה על הכוס והיא תשתה ויצאו שניהם ידי חובה^ג.
י. הנזקק לאכול בתענית ומבדיל לפני אכילתו, רשאי להוציא ידי חובה את הבריאים בהבדלה שעושה^ד.
יא. מי שהותר לו לאכול ולשתות ב'שיעורים' אין צריך להבדיל.

א. הערת הגר"א נבנצל שליט"א: במוצאי ט"ב יכול לשתות בעצמו.

ב. הערת הגר"א נבנצל שליט"א: אינו נלענ"ד.

ג. הערת הגר"א נבנצל שליט"א: צ"ע לענ"ד, כי בט"ב אנו עניים שלא תקנו לנו הבדלה על הכוס.

ד. הערת הגר"א נבנצל שליט"א: צ"ע כנ"ל.